

באתי לגני ה'תש"י

פרקים וא"ו-יו"ד

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

קונטרס ער.

קונטרס

י"ו-י"ג שבט ה'תש"י

מכבוד קדושת

אדמו"ר יוסף יצחק

זצוקלה"ה זבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

הוצאה חדשה עם הוספות

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

770 איסטערן פארקוויי ברוקלין, נ. י.

שנת חמשת אלפים שבע מאות עשרים ושמונה לבריאה

KEHOT PUBLICATION SOCIETY

770 Eastern Parkway

Brooklyn 13, N. Y.

Printed in the United States of America

Basi LeGani 5710

Chapters 6-10

באתי לגני

Basi LeGani

•

The Last Chassidic Discourse
by the Previous Lubavitcher Rebbe
Rabbi Yosef Y. Schneersohn נ"ע
Yud Shevat 5710 (תש"י; 1950)

and

The First Chassidic Discourse
by the Lubavitcher Rebbe
Rabbi Menachem M. Schneerson שליט"א
Yud Shevat 5711 (תשי"א; 1951)

KEHOT PUBLICATION SOCIETY

770 Eastern Parkway
Brooklyn, New York 11213

5750 • 1990

ה' תהא שנת נסים

IN LOVING MEMORY OF
Horav **Schneur Zalman Halevi** ע"ה
ben Horav **Yitzchok Elchonon Halevi** ה"ד
Shagalov
Passed away on 21 Tamuz, 5766
Reb **Dovid Asniel** ben Reb **Eliyahu** ע"ה
Ekman
Passed away on 5 Sivan - Erev Shavuot, 5765
Mrs. **Devora Rivka** bas Reb **Yosef Eliezer** ע"ה
Marenburg
Passed away on the second day
of Rosh Chodesh Adar, 5766
Reb **Yitzchok Moshe** (Ian)
ben Reb **Dovid Asniel** ע"ה
Ekman (Santiago, Chile)
Passed away on the 24th day of Shevat, 5769
ת. נ. צ. ג. ה.
AND IN HONOR OF
Mrs. **Esther Shaindel** bas **Fraidel Chedva** שתחיל
Shagalov
DEDICATED BY
Rabbi & Mrs. **Yosef Y. and Gittel Rochel** שיחיו
Shagalov

IN HONOR OF OUR DEAR CHILDREN
Rabbi & Mrs. **Asher HaKohen** and **Chaya Aliza** שיחיו **Katz**
on the occasion of their 7th wedding anniversary, 12 Tevet, 5777

*
May they go from strength to strength
in health, happiness, Torah and *mitzvot*.

*
DEDICATED BY THEIR PARENTS
Rabbi & Mrs. **Mordechai Avrohom HaKohen** and **Rivka Leah** שיחיו **Katz**
Mr. & Mrs. **Moshe Leib** and **Charna** שיחיו **Kreitenberg**

Reprinted with permission by:
Moshiach Awareness Center,
a Project of:
Enlightenment For The Blind, Inc.
602 North Orange Drive.
Los Angeles, CA 90036
Tel.: (323) 934-7095 * Fax: (323) 934-7092

<http://www.torah4blind.org>
e-mail: yy@torah4blind.org

Rabbi Yosef Y. Shagalov,
Executive Director

Printed in the U.S.A.

הוכן לדפוס ע"י
יוסף יצחק הלוי בן אסתר שיינדל

ב"ד, י"ג שבט, ה'תש"י

יאצ"ט כבוד אמו הרבנית הצדקנית מרת שטערנא שרה נ"ע זי"ע.

היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעני, ופי' רש"י היושבת בגנים, הקדוש ב"ה אומר לכנסת ישראל, את הנפוצה בגולה רועה בגנים של אחרים ויושבת בבתי כנסיות ובתי מדרשות, חברים מקשיבים מלאכי השרת שהם חבריך בני אלקים דוגמתך, באים לשמוע קולך בבתי כנסיות. והוא מהמד"ר, דבשעה שישראל יושבין בבתי כנסיות ובתי מדרשו' וקוראין את השמע ועוסקין בתורה, חברים מקשיבים, אני ופמליא שלי באים לשמוע בקולך. ועוד איתא במד"ר חברים נקראים מלאכי השרת, מפני שאין ביניהם לא קנאה ולא שנאה ולא תחרות, ולכן העוסקים בתורה ויושבים בגנים דבתי כנסיות ומדרשות, הנה גם החברים שהם מלאכי השרת מקשיבים לקולם. ולהבין זה יש להקדים תחלה מה שנת"ל דהעבודה במשכן ומקדש הוא לאהפכא חסוכא לנהורא דהחושך עצמו יאיר, ולכן הי' המשכן מעצי שטים שמהפכין שטות דלעז"ז לשטות דקדושה ואז הנה ושכנתי בתוכם גילוי אור הסובב.

ו) **והנה** בזה יובן מה שעצי המשכן נקראים בשם קרשים, וכמ"ש ועשית את הקרשים למשכן עצי שטים עומדים. וביאור הענין דהנה בהקדמת זוהר בענין האותיות דאעלו קמי' קוב"ה למיברי' בהו עלמא כו' איתא דאות ק' ר' אתון דאתחזואו על סטרא בישא אינון, ובגין לאתקיימא נטלי אות ש' בגווייהו הוי קשר, ולעיל מיני' (באות ש') אי' הואיל ואתון דזינפא נטלין לך למהוי עמהון לא בעינא למברי בך עלמא, דבגין דלא אתקיים שיקרא וכו' מכאן מאן דבעי למימר שיקרא יטול יסודא דקשוט בקדמיתא ולבתר יוקים לי' שיקרא דהא את ש' את קשוט איהו, את קשוט דאבהתן דאתיחדו בה. הנה ק' ר' הן לנגד ד' וה' (שהרי ר' מתדמה להדל"ת והק' לאות ה'). דד' ורי"ש הנה דומים זל"ז בדמותן וכן בפירושן, דד' הוא מלשון דלות ועניות, דבספירות הוא ספירת המלכות דלית לה מגרמה כלום, ובכחות נפש האדם הוא כח הדיבור, שהיא מקבלת ולבוש להכחות שלמעלה ממנה, וכמו השפעת השכל והמדות. וכן אות רי"ש הוא מלשון עניות ודלות וכמ"ש (משלי י) מחיתת דלים רישם, וכתוב ריש ועושר כו'. והנה אע"פ דד' ורי"ש הם שוים בפירושם, ומ"מ ה"ה מובדלים ומחולקים בענינם, וכאשר יחליף הרי"ש במקום הדל"ת או ד' במקום הר' ה"ז מחריב* עולמות ח"ו, וכמו כל המאריך באחד מאריכים לו ימיו ושנותיו, ובלבד שידגיש בהדל"ת*, ואם מחליפו ח"ו באות רי"ש ה"ז מחריב עולמות, וכן לא תשתחזה לאל אחר, וצריך להדגיש אות רי"ש, ואם מחליפו ח"ו בדל"ת ה"ז מחריב עולמות, והיינו דגם דר' וד' דומים

דומים זה לזה : בכהנ"ל ראה זח"ג קפ, ע"ב. פרס שער האותיות פ"ג. אוה"ת ס"פ לך.
ה"ז מחריב : ויק"ר פי"ט, ב.
שידגיש בהדל"ת : טוש"ע או"ח סי' סו.

באתי לגני

Basi LeGani

The Last Chassidic Discourse
by the Previous Lubavitcher Rebbe
Rabbi Yosef Y. Schneerson נ"ע
Yud Shevat 5710 (תש"י; 1950)

Based on a Translation by Rabbi Eliyahu Touger

The First Chassidic Discourse
by the Lubavitcher Rebbe
Rabbi Menachem M. Schneerson שליט"א
Yud Shevat 5711 (תשי"א; 1951)

Based on a Translation by Rabbi Sholom B. Wineberg

Edited by Uri Kaploun

The following *maamar*, comprising chs. 6-10 (i.e. Part II) of the series of discourses with the general title of *Basi LeGani*, was released in advance for study on 13 Shvat 5710 (1950), in honor of the *yahrzeit* of the author's mother, the saintly *Rebbitzin Shterna Sarah*.

Part II

HaYosheves BaGanim

Prologue

“You who dwell in the gardens, friends listen to your voice; let me hear it.”⁶²

As *Rashi* amplifies the metaphor, G-d is here addressing the House of Israel: “Though you are dispersed in exile, pasturing in alien gardens, you abide nevertheless in places of worship and in houses of Torah study. Friends are listening: the ministering angels who are your friends, children of G-d as you are, come to hear your voice in the houses of worship.”

This interpretation is based on the *Midrash Rabbah*:⁶³ “Whenever you, the Children of Israel, sit in your synagogues and houses of study, reading the *Shema* and engaging in the study of the Torah, ‘friends are listening’ — I [says G-d] and My retinue of angels go there to hear your voice.” The *Midrash* goes on to say that “friends” refers to angels, since between them there is neither envy nor hatred nor competition. Therefore it is granted to those who abide in gardens — in the synagogues and houses of Torah study — that angelic companions listen to their voice.

To understand the above concept, we must first reexamine the explanation in the previous *maamar* — that the divine service in the *Mishkan* and *Beis HaMikdash* involved the transformation of darkness into light to the point that the

בתמונתם ופירושם, ומ"מ ה"ה מובדלים ומרוחקים זמ"ז בתכלית, והיינו דאות דל"ה הוא בקדושה ואות ר' הוא מאתון דאיתחזיאו על סטרא בישא. והנה ההפרש ביניהם בתמונתם הוא דאות ד' הרי יש לו יו"ד מאחוריו, דאות יו"ד מורה על הביטול ואזעירת גרמה, והיינו מלכות דאצילות דלית לה מגרמה כלום, והוא לפי שהיא בתכלית הביטול והשפלות, וזהו דמלכות דאצילות נעשי' נקודה תחת היסוד, והיינו ביטול והנחת עצמותה לגבי שארי ספירות, אשר בזה הרי היא נעשית בחינת כלי לקבלה. וכמאמר* כלי ריקן מחזיק מלא אינו מחזיק, וכמו המקבל הנה בכדי שיהי' כלי לקבלה, ה"ז דוקא כאשר הוא בתכלית הביטול והשפלות, דאו הוא כלי לקבל אמיתת השפעת הרב, וא"ז מספיק עדיין מה שהתלמיד אינו בבחינת יש ומציאות, כ"א דוקא כאשר יהי' בבחינת ביטול והעדר המציאות, וכל מה שמצמצם א"ע יותר בהביטול שלו, הנה יותר ויותר תהי' הקבלה, והמשל בזה מההכנה בכח התנועה להגביה איזה משא, דמשא קלה אינה צריכה הכנה כלל, ומשא כבדה הנה כל מה אשר יצמצם א"ע ביותר בהכנה הנה יוכל להגביה משא כבדה ביותר, וזהו לא תמצא* בגסי הרוח ולא במי שמרחיב עלי' לבו כים, וגסי הרוח הוא שאין לו ביטול, ומוכן אשר אינו שייך לקבל דבר תורה, אלא גם במי אשר מרחיב עלי' לבו כים, והיינו שבעת לימודו אינו בטל בתכלית אלא שהוא מציאות בעיני עצמו (וכמו התלמיד אשר בעת השפעת הרב ה"ה חושב ומהרהר בהשגת הענין, ובאמת צריך בעת מעשה רק לקבל דברי הרב ואח"כ יתבונן בדבר השגת הענין) וחושב בהשגת הענין כפי חיוב שכלו, והיינו שאינו בבחינת ביטול במציאות לגמרי, והמקבל האמיתי ה"ה בטל בתכלית, וזהו כל ענין הקדושה שיהי' בבחינת ביטול בתכלית, ובוה הוא כל ענין העבודה, וזהו הביטול דבחינת מלכות, ולכן כל הגילויים הוא ע"י השפלות והביטול דבחינת מלכות, ובוה יובן מ"ש תפלה לדוד הטה ד' אונך ענני כי עני ואביון אני, דתפלה לדוד הוא ההתקשרות והביטול דבחינת מלכות, הנה גודל תוקף הבקשה הטה כו' וענני מפני מה הוא לפי דעני ואביון אני, שהוא בחינת הביטול דבחינת מלכות, וזהו האות ד', משא"כ רי"ש אין בו יו"ד, שאין בו בחינת הביטול, ואדרבא הוא בבחינת ישות וגסות, ולכן הוא מאתון דאיתחזיאו על סטרא בישא, והעניות והדלות דסט"א הוא שאין להם שייכות לאלקות, וזה עצמו מה שאין להם שייכות לאלקות והעניות והדלות שלהם, בזה גופא ה"ה נעשים בבחינת יש ומציאות יותר ויותר.

קיצור. ד' ור' שניהם פי' דלות, בד' קדושה יו"ד מאחוריו, תכלית הביטול ועי"ו הוא כלי לקבלה, ימשיל בתלמיד שצ"ל בהעדר המציאות בעת הקבלה, משא"כ באות ר'.

ז) והנה האות יו"ד שבאות ד' מה שבוה מתחלק תמונת הדלי"ת מתמונת הרי"ש הוא מאחוריו דוקא, והי"ד אם שהוא אות זעירא מכל האותיות הנה

אזעירת גרמה : זח"א כ, א.

וכמאמר כלי : ברכות מ, א. וראה חז"ג שם. תו"א ס"פ משפטים. ד"ה אני לדווי

ש"ת ס"ג.

לא תמצא : עירובין נה, א

62. [Shir HaShirim 8:13.]

63. [Cf. Shir HaShirim Rabbah, ad loc.]

darkness itself grows luminous; moreover, that the *Mishkan* was therefore made of acacia wood (שטים), for in this Sanctuary the folly (שטות) of unholiness was transformed into the folly of holiness. And, as we have seen, through this service G-d fulfills His promise — that “I will dwell among them,” and the transcendent light of *sovev kol almin* will be revealed.

הוא ראש לכל האותיות , דכל אות הרי תחלתו אות יו"ד, והוא מה שביו"ד נברא העולם הבא, דעל זה אומר כי כל בשמים ובארץ ותרנגם דאחיד בשמיא ובארעא, שהיא ספירת יסוד שבחינת המלכות מקבל ממנה, ומה דאחיד בשמיא ובארעא, הנה שמים וארץ, שמים אש ומים, בחינת חו"ג, וארץ בחינת מלכות, והוא שע"י ספירת היסוד הוא יחוד חו"ג ומלכות, אבל ולרש אין כל, דבאות רי"ש אין כל בשמים ובארץ , שאין להם ספירת היסוד המחבר, וגם הדיבור הוא בא בתכלית ההעלם וההסתר , וכמ"ש נאלמתי דומי' החשתי כו', דגם הדיבור בא בתכלית ההעלם, להיות דהאור וחיות המחי' את הסט"א הוא הארה דהארה חיצוני' דחיצוני', ובא בתכלית ההעלם, וזהו דיעקב אמר יש לי כל ועשו אמר יש לי רב , דבקדושה שהוא בחינת ומדריגת יעקב אמר יש לי כל, בחינת כל דאחיד בשמיא ובארעא, אבל בעשו שהוא קליפה וסט"א אמר יש לי רב, שהוא אין לו בחינת כל המחבר כיעקב, כ"א רב שהם ריבוי השפעות גשמי', וכמאמר רב מתיבתא מאן דאיהו זעיר דאיהו רב ומאן דאיהו רב איהו זעיר, דבקדושה דאיהו זעיר דאזעירת גרמא, וכמ"ש מי יקום יעקב כי קטן הוא, איהו רב בגילוי בחינת כל, אבל מאן דאיהו רב דיש לו רב איהו זעיר, דלרש אין כל, והוא רק בהשפעה גשמי', וזהו דכתיב כפירים רשו ורעבו, ופי' בזהר"י שקאי על ע' פרי החג, וזהו כפירים רשו, שהם הולכים ומתמעטים, וידוע דע' פרים הם נגד ע' שרים, דההשפעה גשמי' נק' רשו שהוא בחי' עני כו', ובמק"מ איתא דקליפה וסט"א נק' פרים ושניהם אמת, דלהיות כללות החיות שמחי' אותם הוא רק הארה דהארה מהארת הקדושה, ולכן ההשפעה הוא בתכלית ההעלם וההסתר שהוא השפעה חיצוני' דחיצוני', וזהו שזה גופא עושה אותם בבחי' ישות יותר , וכמו פרעה שאמר לי יאור ואני עשיתיני, שזהו היפך האמת ממש, דהאמת הוא שנתברך בברכתו של יעקב (וכדאיתא בפרש"י ע"פ ויברך יעקב כו'), ופרעה הוא אותיות הערף, הנה עוד כחש והי' כפוי טובה לאמר לי יאורי כו', והיינו שע"י ההשפעה ה"ה נעשה בבחינת יש יותר.

קיצור. ימשיך דהיו"ד שבאחורי הד' הוא כל דאחיד, יש לי כל. לר"ש אין כל. יש לי רב דקליפה גורם הישות.

(ח) **והנה** בקדושה נעשה מאות ד' ה', ובסט"א נעשה מר' ק' * , דה' הרי יש בו ג"כ אות יו"ד מלפניו והוא רגל השמאלי דאות ה' , אלא שהוא מלפניו, ובדלי"ת הוא מאחוריו, והיינו שמורה על אופן היחוד, דאות ד' מקבל מאות ג' שקדם אליו, והוא יחוד אב"א, ובאות ה' היר"ד מלפניו, שהיחוד הוא בבחינת פנים בפנים, וזה נעשה ע"י הצדקה, וכדאיתא בכתבי האר"י ל"י דצדקה הוא צדק ה' שמאות ד' נעשה ה', וכמארז"ל ג' ד' גמול דלים,

וכמאמר רב מתיבתא : זח"א קכב, ב, זח"ג קסח, א.

ופי' בזהר : ח"ג רנט, א.

נעשה מר' ק' : פע"ח ההקדמה לשבת. שער הכוונות ענין תחום שבת.

בכתבי האר"י ל"י : טעמי מצות פ' ראה. שער המצות וסי' הלקטים שם, ובכ"מ, וראה

מא"א מע' צדק,

וכמארז"ל ג' ד' : שבת קד, א.

6.

The above teaching will allow us to understand why the boards of which the *Mishkan* was constructed are called — ועשית את הקרשים למשכן עצי שטים עומדים, קרשים — “And you shall make upright boards for the *Mishkan* of acacia wood.”⁶⁴

This may be understood by way of the Introduction to the *Zohar*,⁶⁵ which describes the nature of the letters that constitute the alphabet of the Holy Tongue: “When G-d came to create the world, all the letters presented themselves in turn before Him” [in the hope that He would begin the creation with them]. The *Zohar* goes on to say that the letters *kuf* (ק) and *reish* (ר) belong to the evil side of the universe. In order to ensure their continued existence, they place the letter *shin* (ש) between themselves, together forming a bond [for the Hebrew word for “bond” is spelled קשר]. Earlier on, the *Zohar* gives the Creator’s reply to the letter ש in these words: “Since the letters of falsehood take you as a companion [for ש and ק and ר together spell קשר, which means ‘falsehood’], I do not want to begin creating the world with you, in order that falsehood should not be maintained.” The *Zohar* concludes: “From this we learn that whoever wants to lie should first base himself on an element of truth [as with the initial letter ש of קשר] so that his lie can be maintained. For ש is a letter of truth, the letter of truth with which our forefathers communed.”

The letters ק and ר [which the *Zohar* describes as evil letters] correspond to the letters ט and ה [that are holy letters], (for ר resembles ט and ק resembles ה). In fact ט and ר are similar⁶⁶ not only in their form but also in their meaning.

The letter ט (דלות) is related to the word דלות, which means “poverty”. In the spiritual realms it refers to the *Sefirah* of *Malchus*, “that has nothing (דלית לה) of its own” [i.e., it merely

שהד' מקבל מהג' ועי"ו נעשה אות ה', אבל בסט"א נעשה מר' ק', דק' ה"ה דומה בתמונתו לאות ה' אלא שבאות ה' הרגלים הם בשוה, ובאות ק' הרגל השמאלי הוא יורד למטה, שזהו"ע רגליה יורדות מות, שהוא קנה הקו"ף, והוא משאר"ל ירד גבריאל ונעץ קנה בים ועלה בו שרטון ועליו נבנה כרך גדול (שהוא מיצר לישראל, רש"י), והוא קנה הק' הנעשה בקלי' וסט"א, וזה הוא המיצר לישראל, וביאור הענין ע"ד החסידות הוא, דהנה הג' קווי"ז דאות ה' הם ג' לבושי הנפש מחשבה דיבור ומעשה, ולכן קנה השמאלי הוא נפסק מהשני קוין להורות שהמעשה הוא נפסק מדיבור ומחשבה, דהגם דמחשבה הוא לבוש המיוחד ודיבור לבוש הנפרד, ולכן המחשבה הוא רק לעצמו והדיבור הוא אל הזולת, הנה בכ"ז הרי הדיבור הוא בערך אל המחשבה, משא"כ מעשה שהוא נפרד. דכן הוא גם בסדר העולמות דכל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו, דבראתיו הוא בריאה עולם המחשבה, ויצרתיו יצירה עולם הדיבור, ובעשי' אומר אף, דאף הפסיק הענין, וזהו רגל השמאלי דאות ה"א שהוא מורה על המעשה, ואות ה"א בקדושה הוא כאשר ג' לבושי הנפש מחשבה דיבור ומעשה ה"ה ממולאים מאור התורה, החכמה והמדות, והיינו דבמחשבתו חושב מחשבת התורה, ובדיבורו מדבר בדברי תורה, וגם במי שהוא פשוט ולא ידע מאי קאמר (והיינו שאינו בעל השגה), בכ"ז מהדר לדבר בדברי תורה ובפסוקי תורה וכן בדברי תפלה, ומעשה במעשה המצות, וכן בעשיותיו הגשמי' הרי כל מעשיך יהי' לשם שמים, והיינו דגם בעשיית דברי הרשות, מה שמותר לו ע"פ התורה, יהי' לש"ש, וכמו בעסק מו"מ וכמ"ש ששת ימים תעבוד, והכוונה בהריוח הוא שיוכל לקיים את המצות לשמור ולעשות, וכמו במצות צדקה וגמ"ח, וכן בכדי שיהי' מוחו ולבו פנויים לעסוק בתורה ללמוד וללמד לשמור ולעשות את זמני קביעות העתים לתורה ועבודה שבלב בתפלה, וכאשר עושה כן הנה מלבד זה אשר מרויח זמני הלימוד ומחי' נפשו ממש ומאירה באור התורה והתפלה, הנה עוד זאת אשר עצם העסק מו"מ שלו (כאשר הוא לש"ש) הוא כדבעי, דבמילא ה"ה נוהר מאונאה וגזל מרמה ושקר, דהרי יודע אשר כל אלה שנא הוי', ואיך יעשה דבר אשר היפך אלקות, וגם מאיר בגילוי אצלו האמונה פשוטה הקבועה בכל לב איש ישראל דברכת הוי' היא תעשיר, והברכה תבוא רק כאשר יהי' העסק כלי ראוי לברכת הוי', וכן הוא מתנהג גם בשארי הענינים שלו הן באכילה ושת' שהוא לש"ש להבראת גופו שיוכל ללמוד ולהתפלל ולעבוד את הוי' בקיום המצות, איש איש לפי מהותו ומדריגתו, מארי תורה מארי תפלה מארי עובדין טבין בצדקה וגמ"ח והדומה לפרנס עניים ולהיות מתמכין דאורייתא בגופו וממונו, דאז כאשר עושה זאת לש"ש, הנה בדרך ממילא הרי עצם הפועל הוא כדבעי, וכמו שהוא באכו"ש שנוהר מן המתרות דהפי' הוא דגם בדברים המתורים, הנה דבר שהוא מותרות לו נוהר מזה, מאחר שאין ענינו למלאות תאות נפשו כ"א מה שהוא לצורך קיום גופו וחיותו, וכן הוא גם בשארי הדברים שהוא עוסק בהם, וכמו גבאי צדקה והדומה, הרי דבריו הם בנחת ובקירוב הדעת ואף שלפעמים הוא בחוץ גדול לעמוד על איזה דבר בתוקף גדול, שיהי'

64. [Shmos 26:15.]

65. [I, 2b.]

66. On this subject see *Zohar* III, 180b; *Pardes, Shaar HaOsios*, ch. 3; Or *HaTorah*, end of *Parshas Lech Lecha*.

יורד למטה שזהו"ע : ראה ספר הלקוטים שם.

הג' קוין : ראה תרי"א ד"ה חייב אינש (הראשון). לקו"ת ר"פ בלק. ועוד.

נעשה הדבר ההוא בהידור והדומה, ובכ"ז הנה מדבר בנחת ודברי טעם, ומתרחק מהגאווה עד קצה האחרון, להיות שהעיקר הוא אצלו פנימי' הענין שהוא מצות הוי', וזהו אות ה"א בקדושה. ואת קו"ף הם המחדו"מ דלעו"ז, ונעשה מאות רי"ש, דאות רי"ש הוא מחו"ד דלעו"ז, דכאשר הוא מלא ממח"ז והרהורין בישינ, וכן בדיבורים אשר לא להוי' המה, לא מבעי דיבורים האסורים, לה"ר רכילות והדומה, אלא גם ריבוי דברים בטלים, הנה נעשה עי"ז קנה הקו"ף שהוא המעשה, והיינו שנופל במעשה לא טוב ר"ל, וזהו קנה הקו"ף שיורד למטה, והוא שע"י מעשה לא טוב ה"ה יורד למטה מטה, ובא מהמח' והדיבור הלא טובים. וזהו דכתיב והבור ריק אין בו מים, דישנו באר באל"ף ובור בוא"ו, דבאר באל"ף קאי על הנשמה, וכמ"ש מעין גנים באמ"ח*, דכשם שהבאר נובע מתתא לעילא, ועי"ז הוא ריבוי המים, כן הנשמה ע"י ירידתה בגוף שהוא בירא עמיקתא, אבל כאשר עוסק בתורה ומצות כנ"ל, הנה מזה דוקא נעשה עליית הנשמה ביתר שאת בעילוי אחר עילוי, וזהו מעין גנים, דע"י שהנשמה בבחינת באר הנובעת בגילוי לאלקות, ע"י העבודה בבירור וזיכוך הגוף ונה"ב הנה מזה נעשה המעין בהגנים, דגן הוא ג"ע, וכמ"ש ויטע כו' גן בעדן כו', וגנים הם ב' המדר' שבג"ע, גן עדן התחתון וגן עדן העליון, והוא שקי' דמיא, נחל התענוג שנעשה לנשמות בג"ע בעלותם למעלה כו', אבל הבור רק, דרק הוא בור כו'. וזהו שארז"ל (שבת דכ"ב ע"ב) ממשמע שנאמר והבור ריק איני יודע שאין בו מים ומה ת"ל אין בו מים, לומר לך מים אין בו אבל נחשים ועקרבים יש בו, דהבור ריק ובור שהוא הנה"ב מים אין בו אבל הוא ממולא מנחשים ועקרבים שהם מח"ז וכו', וזהו הקו"ף שהם כקוף* בפני אדם, דאדם הוא מחדו"מ*, א' מחשבה, ד' מ' דיבור ומעשה, אבל קליפה הם רק כקוף בפני אדם, דבקדושה המחדו"מ ממולא מאור הקדושה, ובסט"א ממולא ממח"ז כו', וזהו שא' בזהר ונטלין אות שי"ן שהוא מה שלוקחין הארה דהארה מהארת החיות דקדושה וזהו הקיום שלהם.

קיצור. בקדושה נעשה מד' ה', ממחוד' בא למעשה שכולם ממולאים בתומ"צ. בסט"א נעשה מר' ק', ממחוד' דלעו"ז נופל במעשה לא טוב.

ט) והנה במשכן ומקדש שהי' העבודה לאהפכא חשוכא לנהורא בעבודת הבורים דקרבנות, לכן כתיב ועשית את הקרשים כו' עומדים, שנקראים קרשים בשם עומדים, והוא ע"ד מה שהמצות נקראים עומדים*, דתרי"ג מצות דאורייתא וז"מ דרבנן הם תר"ך עמודי אור, וכמו העמוד ה"ה מחבר הגג והרצפה להיותם כאחד ממש, הנה כמו"כ המצות הם עמודים שהם הממשיכים ומחברים ואו"ס ב"ה עם העולמות. וזהו ג"כ מה שקרשי המשכן הם עצי שיטים

מעין גנים באמ"ח: ראה לקו"ת פ' חוקת ד"ה או ישיר. ד"ה שחורה אני תשי"ב (קונטרס מו), ד"ה מעין גנים (בס' המאמרים—אידיש).
 הקו"ף שהם כקוף: פ"ח ושער הכוונות שם. מאו"א ק, א. ועוד.
 דאדם הוא מחדו"מ: לקו"ת רד"ה בהעלותך (השני), ובכ"מ.
 נקראים עמודים... תר"ך עמודי אור: בתפלת ר' נחוניא הובאה בפרסד ש"ח פ"ג. נתבאר באגה"ק סכ"ט.

receives and transmits the downward flow of Divine beneficence]. In the realm of the soul, this state [of poverty] is reflected in the power of speech, that merely receives and articulates [lit., "enclothes"] the spiritual faculties that are above it. For example, in the expression of intellect or emotion [speech contributes nothing].

The letter ר (ריש) is similarly related to the state of poverty, as is evident from the verse that says (*Mishlei* 10:15), מחיתת — "The ruin of the poor is their poverty." Likewise,⁶⁷ — "Give me neither poverty nor riches."

Yet despite their similarity of meaning, the two letters are distinct. Indeed, if one substitutes one for the other one can destroy⁶⁸ worlds. Thus our Sages teach:⁶⁹ "Whoever prolongs the pronunciation of the word אחד [when reciting the *Shema*] will have his days and years prolonged." This only applies "if he clearly enunciates the final letter ד."⁷⁰ If, however, he were to substitute a ר [thereby producing the word אחר ("other"), and thus declaring his faith in another god], he would be "destroying worlds." Likewise [in the reverse situation] in the verse, לא תשתחוה לאל אחר — "Do not bow down to another god."⁷¹ Here, too, "the final letter ר must be clearly enunciated, for if he were to substitute a ד [thereby producing the word אחד ('one'), and thus making this prohibition refer to the One G-d], he would be destroying worlds."

Thus, though ד and ר have resemblances in form and meaning, they are still far apart: ד is a holy letter, while ר belongs to the evil side of the universe. The difference in appearance between them consists of the appended letter *yud* (י) at the back of the ד. The letter י reflects the quality of self-nullification and self-diminishment.⁷² In the spiritual realms, [the letter ר] refers to the *Sefirah* called *Malchus* in the World

67. [*Mishlei* 30:8.]

68. *Vayikra Rabbah* 19:2.

69. [*Berachos* 13b.]

70. *Tur Shulchan Aruch, Orach Chayim* 66.

71. [*Shmos* 34:14.]

72. *Zohar* I, 20a.

of *Atzilus*, “that has nothing of its own” for [including, as it does, the letter י,] it represents the ultimate state of self-nullification and humility. The *Sefirah* of *Malchus* in the World of *Atzilus* thus becomes a point [i.e., it retracts all self-expression] below the *Sefirah* of *Yesod*. In this it reflects an approach of self-negation and selflessness in relation to the other *Sefiros*.

This quality enables it to become a capacious vessel, for, as our Sages express it, “an empty vessel can contain, a full vessel cannot.”⁷³ If, by way of analogy, a disciple is to become a vessel capable of receiving the teachings of his master in full measure, he must first attain the ultimate in self-nullification and humility. He must do more than forgo his awareness of self; he must attain a level of self-nullification and self-negation. Indeed, the more he contracts himself in self-nullification, the more will he be able to receive.

Likewise, no preparation is needed before one lifts a light burden. If the burden is heavy, however, the more one concentrates one's efforts in preparation, the more readily will he be able to lift even a heavy burden.

[Speaking of self-nullification as a precondition to the study of the Torah, the Sages declare that] “it cannot be found among the arrogant” nor among “those who are as full of self-esteem as the sea.”⁷⁴ It goes without saying that an arrogant person, who is utterly lacking in self-nullification, is no fit vessel for receiving the Torah. But neither is the “one who is full of self-esteem.” This phrase refers to a student who in the course of his study has not attained total self-nullification; he is still unduly aware of his own personality. A student who ponders over his master's teachings while they are being delivered, for example, would do better to simply listen, and only thereafter to concentrate on deepening his grasp of them. Otherwise he will absorb them [only] according to the dictates of his own understanding, because he is still lacking in self-nullification.

עומדים דוקא לפי שהם המחברים אור אין סוף ב"ה עם העולמות. והענין הוא דהנה כתיב גער חית קנה. והנה קנה הוא דכר דקליפה, וחית קנה הוא נוקבא דקליפה, וגער חית קנה שצריכים להכרית את הקנה, שהוא הקנה דקו"ף, וכאשר כורתים את הקנה של הקו"ף או נעשה ה"א, והוא ע"ד דכתיב קנה וסוף קמלו. ובתיבת קנה שמקו"ף נעשה ה"א, או הוא תיבת הנה. דהנה מורה על הגילוי, וכמ"ש ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה, והיינו הגילוי אור שיאיר ויתגלה לעתיד, דהגילוי דלעתיד הוא ע"י העבודה דעכשו דוקא, ולכן עיקר גילוי הסובב (דאופן המשכתו שמאיר בכל העולמות בשוה), יהי בגוף דלע"ל, שזה בא ע"י עבודת הכירורים דעכשו. דבזה שנשמה יורדת למטה ומתלבשת בגוף ונה"ב, וישנם כמה מניעות ועיכובים ר"ל על לימוד התורה וקיום המצות והרע מתגבר בעולם התחתון, ועכ"ז אינו מתפעל מזה כלל ועוסק בעבודתו בלימוד התורה וקיום המצות, ואדרבא הוא מתחזק בזה ביתרון כח בדרך מלחמה ועבודה רבה (אשר ידוע שזה עיקר הניצוח, שהוא התוקף וזריזות בעבודה כו'), הנה עי"ז הוא יתרון האור הנעשה מבירור וזיכוך החושך כו'. וזהו דעל זמן דלעתיד לבוא כתיב ועמדו רגליו שהוא הקימה בב' רגלים, דאות קו"ף הרי יש לו רק רגל א', והוא הקנה של הקו"ף, דקיומו הוא אחד סמכא ואינו קיום, והוא דשיקרא לא קאי, אבל אות ה"א הרי יש לו ב' רגלים, שהוא מה דקושטא קאי, וזהו ועמדו רגליו בב' רגלים, ובא ע"י העבודה להפך מאות קו"ף דקליפה הנעשה מרי"ש הנ"ל לה"א דקדושה, וזהו העמידה דעצי שטים, דעמידה מורה על הקיום והעדר השינוי, והיינו שע"ז מתגלה ענין אני הוי' לא שנית, דנראה במוחש שהעולם וכל אשר בו חיותו מאלקות.

קיצור. קרשים עומדים שמחברים אוא"ס ועולמות. יבאר דע"י העבודה למטה כורתים הקנה דק' ונעשה הנה, גילוי אור, אני הוי' לא שנית.

י' וזוהו ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, בתוכו לא נאמר אלא בתוכם בתוך כל אחד ואחד, דבכל אוא"ס כאשר מהפך מחשוכא לנהורא הרי אסתלק יקרא דקוב"ה בכלוהו עלמין, שנעשה יתרון האור, דהאור מאיר בגילוי, וזהו עצי שטים, שהוא מה שנתברר מהשטות דלעו"ז, וזהו ג"כ שנקראים קרשים, שהוא מה שמתברר משק"ר וקש"ר, ומבירור זה נעשה קרשי המשכן, ובעבודה הוא מה שע"י העסק בתורה וקיום המצות מהפכים ההרגש דעולם (דעם וועלט געפיהל) על הרגש אלקי, והיינו דהרגש העולם הוא למטה מן הדעת כנ"ל, הנה ע"י ההתעסקות בתורה ומצות מהפכים לנהורא, או מען זאל דערהערן דעם נועם עריבות שבקיום המצות ולימוד התורה. וזהו באתי לגני לגנוני, למקום שהי' עיקרו בתחלה, דתחלת הכוונה בבריאת והתהוות העולמות הוא מה שנתאווה הקב"ה להיות לו ית' דירה בתחתונים, ע"י עבודת האדם בבחינת אתכפיא ואתהפכא הנה האדם שהוא עושה כן, היושבת בגנים, דגנים הם ב' בחי' ג"ע כנ"ל ג"ע התחתון וג"ע העליון, כל אחד לפי מדריגת עבודתו הם

גער חית קנה : ראה בכ"ז זחיג רנא, סעיב. ספר הלקוטים תהלים סח.
בחד סמכא ואינו קיום : שבת קה, א. וראה זחיג כנו, ב.

73. *Berachos* 40a; and see *Chiddushei Aggados*, ad loc.; *Torah Or*, end of *Parshas Mishpatim*; the *maamar* beginning *Ani LeDodi*, 5700, ch. 3.

74. *Eruvin* 55a.

חברים (דלפעמים נשמה מנשמה נאצלת כו'), המקשיבים לקול העוסקים בתורה ומצות, וזהו השמיעני, שהם הגורמים עליו במעלת עליית הנשמות כו', וזהו היושבת בגנים, אמר הקב"ה לכנס"י את הפזורה בגולה ורועה בגנים של אחרים, והוא ע"ד דכתיב כי כארבע רוחות השמים פרשתי אתכם כו', ובכ"ז יושבת בבתי כנסיות ובתי מדרשות לעסוק בתורה, ובפרט קביעות עתים לתורה ברבים, הנה החברים שהם מלאכי השרת שנק' חברים, לפי שאין ביניהם לא קנאה ולא שנאה ולא תחרות מקשיבים לקולך כו'. ועש"ז נקראים ישראל צבאות הוי' וכמ"ש ויהי בעצם היום הזה יצאו כל צבאות הוי' מארץ מצרים. הנה צבאות הוי' הכוונה הוא על ישראל, וכמ"ש ויהי בעצם היום הזה הוציא הוי' את בני ישראל מארץ מצרים על צבאותם, דצ"ל מהו זה דישראל נק' צבאות הוי', דשם צבאות לא נזכר בתורה, וכאן קורא את ישראל צבאות הוי', וכן ביציאת מצרים מזכיר לצבאותם דוקא, וכמ"ש כי בעצם היום הזה הוצאתי את צבאותיכם מארץ מצרים. אלא דצבא יש בו ג' פי', א' ל' חיל, ב' זמן מוגבל וכמ"ש והלא צבא לאנוש עלי ארץ וגו' והג' מל' צביון וכדוד"ל (ר"ה יא א) ע"פ ויכולו השמים כו' צבאם לצביונם נבראו, והפי' דנש"י אם שהם חלוקים במדריגתם, בעלי השגה שהם מארי תורה ומארי רזין וסודות עילאין מארי חוכמתא, וישנם אנשים פשוטים, והם רק מארי עובדין טבין, שמקיימים את התומ"צ בתמימות, גם עוסקים איש איש בעבודתו לפי ערכו בתמכין דאורייתא בגופם ובממונם וכו' הנה זהו צביונם שזהו תכלית היופי מה שכלול מריבוי גוונים, דגוון אחד הרי אין בו יופי, ודוקא ריבוי גוונים, הרי ממשיכים גילוי בחינת הוי' ע"י עבודתם, וצבא שהוא הגבלה ומועד, הוא ע"ד ימים יוצרו ולוא אחד כו', דצבא לאנוש עלי ארץ דלכל אדם הרי יש לו זמן קבוע דימים יוצרו, וכאשר משלים ימיו בעבודת הבירורים באתכפיא ואתהפכא אז הוא בכלל צבאות הוי', וזהו ויהי בעצם היום הזה יצאו כל צבאות הוי' מארץ מצרים, דצבאות הוי' הם ישראל, שע"י עבודת הבירורים באתכפיא ואתהפכא הנה הם מבררים ומזככים את העולם, דעושים מקשר קרש והיינו דמהקשר דעולם, דמה שהעולם מראה את עצמו למציאות הרי זה שקר, וכידוע דעיקר הוא החיות המחיי' אותו, הנה כאשר לומדים תורה ומקיימים את המצות נתהפך לקרש, שהוא מעצי שטים עומדים ומחברים אור א"ס כו', ולכן נק' בשם צבאות הוי' שהם מגלים וממשיכים גילוי ה', וצבא הוא זמן מוגבל, דכל עבודתם אשר בהימים יוצרו שניתן לכל אחד ואחד, יהי' לו אחד שיאיר ויתגלה ע"י עבודתו בחי' ד' אחד.

קיצור. ימשיך דקשר ושקר דעולם נהפך לקרש המשכן, ועי"ז באתי לגנוני, וחברים מקשיבים כו'. עש"ז נק' ישראל צבאות ל' חיל זמן צביון.

The true disciple, by contrast, having internalized the dictates of holiness, has totally negated his individual existence. This state is the goal of all divine service, and it is epitomized by the self-nullification of the above-mentioned attribute of *Malchus*. Hence all revelations of Divine light are elicited by the humility and self-nullification represented by this attribute.

This concept grants us an insight into the verse, תפלה לדוד, "A prayer of David: G-d, incline Your ear and answer me, for I am poor and needy."⁷⁵ [The first word (תפלה — "prayer") also signifies connection.] The "prayer of [King] David" thus alludes to the process of connection and self-nullification of the attribute of *Malchus* [lit., "sovereignty"]. Indeed, the request ("incline Your ear and answer me") gains force for the very reason that the supplicant is poor and needy: he has attained the self-nullification that characterizes the attribute of *Malchus*.

This state of mind is expressed by the self-effacing letter ט. The letter ט, by contrast, is not supplemented by the self-nullifying letter י. On the contrary, it represents self-centered arrogance, for which reason it is "one of the letters that belong to the evil side [of the universe]." [If it is filled with selfishness, how can it be described as poor?] The forces of evil are poor in that they have no [direct] connection with G-d. And in turn, this very state of poverty and severance inflates their self-centered perception of their own identity.

Summary: Both the letters ט and י represent a state of poverty. The letter ט is holy by virtue of the fact that at its back it has an appended letter י, signifying self-nullification. This is the attribute that enables one to become a recipient; a disciple, for example, ought to negate his sense of personal identity while he is receiving his master's teachings. The letter י represents the opposite frame of mind.

יוצרו ולא אחד : ראה לקו"ט ס"פ שלח. ר"ה טוב לי וד"ה בדרך אפקיד (בס' המאמרים — אידיש).

75. [Tehillim 86:1.]

7.

The letter ך which differentiates between these two letters is appended *behind* the letter ך. Though ך is the smallest of all the letters, it is the head of them all, in the sense that [the writing of] each letter begins with it. Indeed, “The World to Come was created with the letter *yud*.”⁷⁶

This concept is alluded to in the phrase, כי כל בשמים ובארץ — “For all that is in heaven and on earth [is Yours].”⁷⁷ The Aramaic translation [of the word כל (“all”), cited in the *Zohar*⁷⁸] means “united in heaven and earth.” This refers to the *Sefirah* of *Yesod* through which *Malchus* receives the flow of Divine light. The next word in the verse, שמים (“heaven”), comprises two elements — אש (“fire”) and מים (“water”). Fire stands for the attribute of *Gevurah* (“severity”) and water for the attribute of *Chesed* (“lovingkindness”). [These two attributes in turn serve as the source of all the other Divine emotive attributes.] The final word, ארץ (“earth”), stands for the attribute of *Malchus*. The verse thus teaches that by means of the *Sefirah* of *Yesod*, *Chesed* and *Gevurah* unite with *Malchus*.

[Evil, however, lacks this quality; as implied by the verse,] כל — “And the poor man had nothing”⁷⁹ [lit., “...lacked all”]. [The word רש (“poor man”) is related to the letter רש, and the word כל (“all”) is related to the above-mentioned *Sefirah* of *Yesod*, which in turn is related to the letter ך.] The verse can thus be understood to mean that the letter ך lacks [the unity alluded to in the verse that speaks of] “all in heaven and on earth,” since it lacks the attribute of *Yesod* that brings about the above-described union [of the attributes that are represented by heaven and earth].

This situation leads to the concealment of the power of speech, [which is a metaphor for the spiritual energy emitted by the *Sefirah* of *Malchus*]. This is hinted at in the verse that

76. [Menachos 29b.]

77. [I Divrei HaYamim 29:11.]

78. [I, 31a.]

79. [II Shmuel 12:3.]

ה'י שותף בהפצת עניני "משיח וגאולה"!!!
להקדשות ולפרטים נוספים:
טל.: 753-6844 (718) או 934-7095 (323)
אימייל: info@torah4blind.org

Be A Partner
In Spreading *Inyonei Moshiach U'geula!!!*
To Dedicate This Publication
In Honor Of Your Family Or A Loved Ones
For More Info. Call:
(718) 753-6844 or (323) 934-7095
or email: info@torah4blind.org

For this and other books on Moshiach & Geulah, go to:
<http://www.torah4blind.org>
TO DEDICATE AN ISSUE IN HONOR OF A LOVED ONE, CALL (323) 934-7095

(who are the angels or souls in *Gan Eden*) “listen to the voice” of the Torah and prayer of the House of Israel. By virtue of this divine service the people of Israel are called the “hosts of G-d.” The chapter concludes by explaining the three interrelated meanings of the word צבא: an army; a fixed time; varied beauty.

begins, נאלמתי דומיה החשיתי — “I was dumb with silence, I held my peace.”⁸⁰ The Divine power of speech is thus silenced because the light and life-force that animates the forces of evil is merely a reflection of a ray from a Divine source which is (so to speak) outward [i.e., “reluctant”]. [This concealment allows for the existence of evil.]

[The contrast between the unity that is generated by holiness and the fragmentation that characterizes evil is highlighted when one compares the way in which Yaakov and Eisav each described their wealth.] Yaakov said, יש לי כל — “I have all”; Eisav said, יש לי רב — “I have much.”⁸¹ Holiness, which is personified by Yaakov, has כל, the element that “unites heaven and earth.” The forces of evil, which are embodied in Eisav, lack the uniting element of כל; instead, they have רב — “much”, implying a multiplicity of physical blessings.

Explaining this concept further, the *Zohar*⁸² cites a teaching of the Master of the Heavenly Academy: “He who is small is great, and he who is great is small.” For that which is holy is “small” in the sense that it possesses the capacity for self-diminishment. In this spirit it is written, מי יקום יעקב כי קטן הוא — “How shall Yaakov stand? — For he is small.”⁸³ Nevertheless he is “great”, in the sense that the unifying element of כל is revealed within him. By contrast, he who describes himself as having רב — i.e., as being great, as a man characterized by multiplicity — is “small”. Of him it may be said, לרש אין כל — “The poor man [in this context: ‘the evil man’] lacks all (כל).” Being unable to benefit from the unifying quality of כל, the only blessings he enjoys are physical ones.

[The latter conception of poverty reappears in the interpretation of the *Zohar* on the phrase,] כפירים רשו ורעבו — “Young lions are in need, and go hungry.”⁸⁴ [Utilizing the similarity between כפירים (“young lions”) and פרים (“bulls”),] the *Zohar*⁸⁵

80. [Tehillim 39:3.]

81. [Bereishis 33:11, 9.]

82. I, 122b; III, 168a.

83. [Amos 7:5.]

84. [Tehillim 34:11.]

85. III, 259a.

understands this verse as alluding to the seventy bulls that were sacrificed in the *Beis HaMikdash* during Sukkos. Like the seventy patron angels of the nations that they represent, the number of these bulls diminished daily. Being blessed with nothing richer than material bounty, they are described as being “in need,” and “poor”.

Speaking likewise of these seventy bulls, the [Kabbalistic text entitled] *Mikdash Melech* understands them to be referring to the forces of evil. Both interpretations are valid. Since the spiritual life-force that animates them is merely a reflection of a ray from a (so to speak) outward radiation of Divinity, it is invested in them in an exceedingly tenuous manner.

This very obscuring of the spiritual life-force in turn increases their gross self-assertiveness. Pharaoh, for example, boasted, “The Nile is mine, and I made it.”⁸⁶ This claim is the very opposite of the truth. [Pharaoh made this statement because the river used to rise at his approach. In fact, however,] this phenomenon resulted from the blessing that Yaakov gave him (as *Rashi* notes in his comment on the verse, ויברך יעקב — “And Yaakov blessed Pharaoh”⁸⁷).

In fact, Pharaoh’s very name hints at his stiffnecked insensitivity to G-dliness. For the letters that constitute the name פרה can be rearranged to spell הערף (“the back of the neck”), which is a metaphor for stubbornness. In boasting that “the Nile is mine,” he was thus ungrateful enough to deny [the source of his blessings]. The life-giving influence that he received from Above served only to bloat his ego.

Summary: The chapter continues to explain that the ך appended at the back of the ך signifies the unifying element that is known as כל, as in the verse, יש לי כל (lit., “I have all”). This element is lacking in the spiritually poor man who is described as רש, a word that is cognate with the name of the letter ר. When the forces of evil claim, יש לי רב (lit., “I have much”) — signifying a multiplicity of blessings, though merely material ones — this merely increases their self-centeredness.

86. [Cf. *Yechezkel* 29:3, 9.]

87. [*Bereishis* 47:10.]

There is a verse that states, ימים יוצרו וְלוֹ אַחַד בָּהֶם — “Days were created, and [lit.:] for him one of them.”¹²⁸ For “a man has a fixed time on earth”: every man is apportioned the fixed span of “the days that were created.” And when he fills those days with the divine service of refining materiality, through subjugating and sublimating the unholy element within it, he is worthy indeed of being counted among the “hosts of G-d” — which was the first meaning of the term.

All the above teachings underlie the above-quoted verse: “It was on that very day that all the hosts of G-d left the land of Egypt.” The hosts of G-d are the people of Israel, who through the above-described divine service of refining materiality purify and elevate the world. They explode the delusion that makes worldly existence appear to be a meaningful entity. They lay bare that lie (שקר); in its place they reveal the Divine energy that in fact animates the world. Moreover, they transpose the letters of קשר [which is a mystical allusion to evil] into קרש. Their involvement in the Torah and its commandments constructs [within their personal Sanctuary] the upright beams of acacia wood, that stand like pillars to connect G-d’s infinite light [with the finite world below].¹²⁹ And it is by virtue of this that the people of Israel are called the hosts of G-d.

But צבא also implies a limited time. It is the life-task of every man, during the “days that were created” for him, to realize within his life the continuation of that verse: וְלוֹ אַחַד בָּהֶם — so that his divine service should reveal within himself the illumination of אחד, the One G-d.

Summary: The chapter continues to explain how the קשר (implying evil) and שקר (falsehood) of the world can be transformed into קרש (one of the wooden columns in the Sanctuary that connect the infinite light with the world below). Thereby G-d is (so to speak) enabled to say, “I have come back to My garden — to My bridal chamber”; i.e., G-dliness becomes manifest in this world. “Friends”

128. [*Tehillim* 139:16.] See *Likkutei Torah*, end of *Parshas Shlach*; the *maamarim* beginning *Tov Li* and *BeYadcha Afkid* (in *Sefer HaMaamarim — Yiddish*).

129. Cf. above, ch. 9.

Israel here is explicit. So too in the verse, ויהי העצם היום הזה — “It was on that very day that G-d brought the Children of Israel out of the land of Egypt by their hosts.”¹²⁴ Now why are Israel called by this name, when the word צבאות [though it sometimes serves as one of the Names of G-d] never appears as a Divine Name in the Torah? On another occasion, too, the same term clearly applies to Israel: כי בעצם היום הזה הוצאתי את צבאותיכם מארץ מצרים — “On this very day I brought your hosts out of the land of Egypt.”¹²⁵

[An analysis of this word will throw light on our subject.] The word צבא allows for three different interpretations: (a) an army; (b) a set time, as in the verse, הלא צבא לאנוש עלי ארץ — “Has not a man a fixed time on earth?”¹²⁶ (c) varied beauty, as a derivative of צביון. This term appears in a comment of the Sages (*Rosh HaShanah* 11a) on the verse, ויכלו השמים והארץ — “And the heavens and the earth were completed, and all their host.”¹²⁷ Interpreting the final word צבא as implying צביון, they read: “And the heavens and the earth were completed in all their varied beauty.” The third meaning alludes to the various levels of Jewish souls. Some are intellectuals — masters of Torah, masters of sublime mysteries, masters of wisdom. Some are simple folk — merely masters of good deeds, who observe the Torah and its commandments with artless faith, and who support the Torah, each to the best of his ability, through personal and financial effort. For the ultimate in beauty cannot be attained by one color alone; beauty lies in the harmony of many hues, as in the combined endeavors at divine service of these varied souls, who in unison draw down to this world a revelation of G-dliness.

This third meaning of צבא is connected to the second and to the first.

124. [*Ibid.*, 12:51.]

125. [*Ibid.*, 12:17.]

126. [*Iyov* 7:1.]

127. [*Bereishis* 2:1.]

8.

In the realm of holiness, the letter ה is formed from the letter ט [by the addition of an inverted letter י in the lower left corner]. Likewise, in the realm of evil, the letter ק is formed from the letter ר⁸⁸ [by the addition of a long descending line in the corresponding corner].

[Just as the letter ט incorporates a letter י, by virtue of which it is included in the realm of holiness,] so too the letter ה incorporates a letter י — in front, as its left leg; the letter ט, by contrast, has its letter י appended to its back. This difference in position reflects the difference between the respective modes of union [of the spiritual spheres that these letters represent]. The letter ט receives its spiritual sustenance from the letter ג that precedes it, thus exemplifying the [imperfect] mode of union that is called אחר באחר (lit., “back to back”). In the case of the letter ה, whose letter י is in front, the union is of the [perfect] mode that is called פנים בפנים (lit., “face to face”).

This union [with its consequent flow of life-supporting spiritual energy] is effected through the giving of *tzedakah* (“charity”). As is noted in the writings of the *AriZal*,⁸⁹ the word צדקה is comprised of the word צדק and the letter ה: charity raises the ט [from its poor state] and turns it into a ה.

Our Sages taught a similar lesson when they observed that the names of the letters גימל and דלת can be read as a phrase: גמול דלים — “Show kindness to the poor.”⁹⁰ [Understood in the light of the above, this means that] the letter ט receives its spiritual sustenance from the letter ג, and this process produces [the state of completion represented by] the letter ה.

[The above process takes place in the realm of holiness. By contrast,] the letter ק is formed from the letter ר. The ק is

88. *Pri Etz Chayim*, in the Introduction to *Shabbos*; *Shaar HaKavanos*, s.v. *Techum Shabbos*.

89. *Taamei Mitzvos*, *Parshas Re'eh*; *Shaar HaMitzvos* and *Sefer HaLikutim*, ad loc.; and elsewhere; see also *Meorei Or*, s.v. צדק.

90. *Shabbos* 104a.

similar in shape to the letter ה, except that while the two legs of the ה descend to the same point, the left leg of the ק continues below. This shaft is alluded⁹¹ to in the verse, רגליה — “Her feet descend to death.”⁹² It is further alluded to in the statement of the Sages, that “Gavriel descended and implanted a shaft [or: reed] in the sea. It gathered a bank around it on which was built a mighty city” (*Rashi* adds: “which harasses the Jewish people”).⁹³ This is the shaft of the letter ק that is formed in the realm of evil, and that harasses the Jewish people.

In the terms of *Chassidus* this may be explained as follows: The three lines⁹⁴ that form the letter ה stand for the three “garments” [i.e., means of expression] of the soul — thought, speech and action. The left line is thus separate from the other two, in order to point out the distinction between action as against speech and thought. It is true that thought is known as the garment that is *connected* [to the individual concerned], and is therefore perceived only by himself. It is true too that speech [differs in that it] is known as the *separate* garment, for it relates to an additional individual. Yet thought is comparable to speech, while action retains an incomparably more separate existence from the individual.

A similar pattern may be seen in the order of the spiritual realms. A verse was quoted [above in ch. 1, alluding to each of the spiritual worlds in turn]: כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתי יצאתי — “All that is called by My Name, it is for My glory that I created it, formed it, and indeed made it.” The verb בראתי refers to the World of *Beriah*, which is the world of thought; the following verb, יצאתי, refers to the World of *Yetzirah*, which is the world of speech. At this point, however, the flow of the verse is interrupted by the word אף (“indeed”) — in order to indicate a separation between these worlds and that signified by the final verb, עשיתי; viz., the

And this dwelling is built through man’s endeavors in the subjugation and transformation of materiality.

When a man conducts himself in this manner, [both possible interpretations of the above-quoted opening verse materialize in his life]. That verse reads: “You who dwell in the gardens, friends listen to your voice; let me hear it.”

[According to the first interpretation,] the voice of the mortals who engage in the study of the Torah and the observance of the *mitzvos* is listened to by “those who dwell in the gardens” — by the souls who dwell in the Higher and the Lower Garden of Eden,¹¹⁹ where each is accorded its abode according to the level of its divine service during its stay on earth. Because of their bond with each other, these souls are called “friends”; indeed, “at times one soul emanates from another.”¹²⁰ Each such soul Above addresses the Jewish people on earth: “Let me hear your voice,” for the Torah and *mitzvos* below elevate the souls Above to ever more exalted levels of spiritual perception.

[According to the second interpretation¹²¹ of the same verse,] it is G-d Who is addressing the House of Israel: “You are dispersed in exile, pasturing in alien gardens. It is of you that the prophet speaks when he says, כי כארבע רוחות השמים פרשתי אתכם — ‘Like the four winds of heaven have I spread you abroad.’¹²² Nevertheless, you abide in places of worship and in houses of study, where you dedicate fixed hours for the public study of the Torah. And there you are visited by the angels, who are called friends because ‘between them there is neither envy nor hatred nor competition,’ and they ‘listen to your voice.’”

By virtue of their deeds, the people of Israel are called יהי בעצם היום — “the hosts of G-d,” as in the verse, הוזה יצאו כל צבאות ה' מארץ מצרים — “It was on that very day that all the hosts of G-d left the land of Egypt.”¹²³ The reference to

91. See *Sefer HaLikkutim*, loc. cit.

92. [*Mishlei* 5:5.]

93. [*Shabbos* 56b.]

94. See *Torah Or*, the first *maamar* beginning *Chayav Inesh*; *Likkutei Torah*, beginning of *Parshas Balak*; and elsewhere.

119. [Cf. above, end of ch. 8.]

120. [Cf. *Maaneh Lashon*, p. 10.]

121. [Cf. above, the Prologue to ch. 6.]

122. [*Zechariah* 2:10.]

123. [*Shmos* 12:41.]

10.

The whole of the above is implicit in the teaching of our Sages on the verse, ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם — “And they shall make Me a sanctuary and I shall dwell within *them*”: not “within *it*,” but within each individual Jew. For when each individual transforms darkness into light, “the glory of G-d rises [and is diffused] throughout all the worlds,” and a superior form of light is revealed.¹¹⁴ [In the *Mishkan*,¹¹⁵ the transformation of darkness into light is hinted at in] the use of acacia wood, whose name in the Holy Tongue (עצי שטים) echoes the evil-based folly (שטות) that needs to be refined and transmuted to serve holy ends. This wood was used for the vertical boards, whose name (קרשים) likewise hints at their elevation of two similar combinations of letters — שקר (“falsehood”) and קשר (“bond”).¹¹⁶

In terms of the personal spiritual tasks that are collectively termed *avodah*, the above processes entail transforming one’s pleasurable attraction to worldly things into a warm sensitivity to G-dly things. One’s attraction to worldly things derives from sources that are lower than intellectual,¹¹⁷ by means of the Torah and the *mitzvos* one can convert it into light, so that one is enabled to appreciate the pleasant sweetness that is to be found in the fulfillment of the Divine commandments and the study of the Torah.

[This manner of *avodah* reflects the interpretation of the verse,] באתי לגני — לגנוני: “I have come into My garden,” implying G-d’s return “into My bridal chamber.” This is a metaphor for the place where G-d first chose to focus His Presence.¹¹⁸ For G-d’s primary intention in creating the worlds was His desire to have a dwelling place in this lowly world.

114. [Cf. end of ch. 1.]

115. [Cf. ch. 3.]

116. [Cf. ch. 6.]

117. [Cf. ch. 5.]

118. [Cf. beginning of ch. 1.]

World of *Asiyah*, the world of action, which is represented by the left leg of the letter ה.

In the realm of holiness, the letter ה depicts someone whose three soul-garments — his thought, speech and action — are filled with the light of the Torah, with its wisdom, and with the character traits [that it extols]. Thus, with his faculty of thought he thinks Torah thoughts.

Likewise, with his power of speech he utters the words of the Torah. Even if he lacks the sophistication and the intellectuality to understand [all the texts that he reads], he nevertheless makes a point of speaking of Torah subjects, and repeating phrases from the Torah and the prayers.

Likewise, he exercises his faculty of action in the fulfillment of the *mitzvos*. Moreover, in his material affairs he implements the injunction, כל מעשיך יהיו לשם שמים — “Let all your deeds be for the sake of heaven.”⁹⁵ This rule obtains in all the mundane matters that are [not *mitzvos*, but are] permitted by the Torah. Concerning business, for example, the Torah states, ששת ימים תעבד — “Six days you shall work.”⁹⁶ Its intention, however, is that one’s profit should enable him to fulfill, observe and practice *mitzvos*, such as *tzedakah* and deeds of kindness. Likewise, [a certain measure of success in business relaxes financial worries and] frees one’s mind and heart for Torah study — so that he can learn, teach, observe and practice throughout the fixed times that he sets aside for Torah study, and for the “service of the heart,”⁹⁷ i.e., prayer.

When one conducts his life in this manner, not only does he gain his times of study and thus actually bring life to his soul, illuminating it with the light of Torah and prayer; he also sees to it that his business itself is carried out (while being directed for the sake of heaven) as it should be. This means that he is scrupulously careful not to deceive, steal, delude or lie, for he knows that G-d detests such behavior — and could he possibly do something that is opposed to His will?

95. [*Avos* 2:12.]

96. [*Shmos* 20:9.]

97. [*Taanis* 2a.]

Moreover, his heart is clearly lit up with the simple belief that is implanted in the heart of every Jew, that ברכת ה' היא — “It is the blessing of G-d that brings wealth.”⁹⁸ Furthermore, he believes that this blessing will come only when his business is a fitting vessel for it.

His other activities, such as eating and drinking, are similarly carried out for the sake of heaven, so that with a healthy body⁹⁹ he will be able to study and pray, and serve G-d through the fulfillment of the *mitzvos* — each man according to his level and according to his spiritual metabolism. For some men are masters of Torah; some are masters of prayer; some are masters of good deeds, of *tzedakah* and acts of kindness — which means that they sustain the poor and the Torah scholars, both with their personal exertion and with their contributions.

When one’s intention is for the sake of heaven, it goes without saying that his activities themselves are carried out as they ought to be. Within the realm of permitted things, for example, he will be careful not to overindulge in eating and drinking, since his intention is not to pamper himself but to maintain his health.

In other fields, too, a person who (for example) administers a charitable fund will speak gently and warmly. Even though at times he will [find it necessary to] adopt a forceful stance and to be adamant so that a particular matter will be settled in the best way possible, he will still speak in a relaxed and reasonable manner, and will do his utmost to spurn pride. For what matters to him is the essence of the matter — [that he is occupying his position only in order] to carry out the will of G-d.

The above describes [the course of conduct signified by] the letter ה of the holy side of the universe. The letter ק, by contrast, represents thought, speech and action that are motivated by the forces of evil. It is formed from the letter ג, which represents thought and speech that derive from “the Other Side.” Hence, when a man’s mind is filled with alien

source for such potential, viz.,] G-d, as in the verse, אני ה' לא שניתי — “I am G-d: I do not change.”¹¹³ And at that time we will palpably see that the world and everything in it derives its life-energy from G-d.

Summary: The upright boards of the *Mishkan* are pillars that connect G-d’s infinite light to the lower worlds. The above chapter explains how through man’s divine service below, the shaft (קנה) of the letter ק is cut short, transforming קנה into הנה, which implies a revelation of light, the revelation of G-d Who is unchanging.

98. [Mishlei 10:22.]

99. [Rambam, *Hilchos Deos* 5:1.]

113. [Malachi 3:6.]

And when the ק is turned into a ה, the word קנה becomes הנה (“behold”), a word that connotes revelation, as in the verse, “And it will be said on that day, ‘Behold, this is our G-d.’”¹¹⁰ This verse refers to the revelation of light in the Messianic era, a revelation that depends on our divine service in the present.

For this reason, in the Messianic era the transcendent light of *sovev kol almin* (which illumines all worlds equally) will be revealed chiefly in the body. This revelation will come about as a result of our present labors in the refinement of the materiality of this world. For a divine soul descends below, where it is enclothed in a body and an animal soul. Numerous hindrances and obstacles here confront the individual in whom this divine soul abides, obstructing the path of his Torah study and his observance of the *mitzvos*. In this lowest of worlds, moreover, evil prevails. Undaunted, he perseveres nevertheless in his divine service, studying the Torah and fulfilling its commands. Indeed, the challenge rallies him to the prodigious exertion of a warrior. (For, as is well known, victory goes to the side that is forceful and energetic.) And, as a result of his labors, such an individual generates the superior light that shines forth from the refinement and elevation of darkness.

We are now in a position to better understand the prophecy that speaks of *Mashiach*: “And his feet shall stand [that day on the Mount of Olives].”¹¹¹ He shall stand firm on both feet — unlike the letter ק, which stands only on its shaft, as unstable on its sole support¹¹² as the falsehood that it symbolizes. *Mashiach* will stand on both feet as does the letter ה, as stable as the truth that it symbolizes. And this state depends in turn on man’s divine service — in transforming the evil of the letter ק (which had been formed from the letter ר) into the ה of holiness.

The above concept explains the command that the boards of acacia had to stand *upright*, for this position represents unalterable endurance. This stance will reveal [the ultimate

[i.e., unworthy] *thoughts* and imaginings, and when his mouth is filled with unG-dly *words* — not necessarily forbidden talk, such as slander and gossip and the like, but even an excess of idle prattle — he thereby constructs the shaft of the letter ק, that represents *action*. His unworthy thoughts and speech cause him to fall into unworthy deeds, which in turn draw him, like the descending shaft of the letter ק, down to ever-increasing depths.

This concept may be understood in terms of an interpretation of the verse, “The pit was empty: there was no water in it.”¹⁰⁰ The difference between באר (“well”) and בור (“pit”) lies only in the middle letter of each. The former word, spelled with an א, refers to the soul, as in the phrase, “A spring of gardens, a well of living waters.”¹⁰¹ Well-waters spring forth from below, and thus bring an abundance of water. The soul likewise is obliged to descend into the body which is described as a deep pit, but through its involvement in Torah and *mitzvos* it can rise to ever loftier levels. In this way it becomes “a spring of gardens,” a wellspring that gushes forth revelations of G-dliness, through its divine service in refining and elevating the body and the animal soul. The term “gardens” refers to *Gan Eden*, the Garden of Eden, as in the verse, “And [G-d] planted a garden in Eden.”¹⁰² The plural form of the word refers to the two levels — the Higher Garden of Eden and the Lower Garden of Eden.

[This service generates] a stream of water, a brook of pleasure for the souls in *Gan Eden* when they ascend there.

[The above discussion refers only to a באר (“a well”).] A בור (“a pit”), by contrast, is empty, as in the above-quoted verse, “The pit was empty: there was no water in it.” On this the Sages comment: “If the verse states that ‘the pit was empty,’

110. [ibid., 25:9.]

111. [Zechariah 14:4.]

112. *Shabbos* 104a; *Zohar* III, 127b.

100. [Bereishis 37:24.]

101. [Shir HaShirim 4:15.] See *Likkutei Torah*, *Parshas Chukas*, the *maamar* beginning *Az Yashir*; the *maamar* beginning *Shechorah Ani*, 5702 (*Kuntreis* 46); the *maamar* beginning *Maayan Ganim* (in *Sefer HaMaamarim* — *Yiddish*).

102. [Bereishis 2:8.]

do I not understand ‘that there was no water in it’?! These words do however appear — in order to tell us that though it contained no water, it did contain snakes and scorpions” (*Shabbos* 22b). The pit refers to the animal soul: it contains no water [which is a metaphor for the Torah¹⁰³], but it does harbor snakes and scorpions — extraneous thoughts.

The above describes the letter *kuf*. [The unholy lifestyle that it represents is a wretched] imitation of man, like the comparison of a monkey¹⁰⁴ (*kof* in Hebrew) to a man. For the very word אדם (“man”) comprises letters in the Holy Tongue that stand for thought, speech and action:¹⁰⁵ the letter א represents thought; the letter ד is the initial letter of דיבור (“speech”); and מ is the initial letter of מעשה (“action”). In the realm of holiness, a man’s thought, speech and action are filled with the light of holiness; in the realm of evil, they are filled with alien thoughts.

We are now better able to understand the statement from the *Zohar* [cited in ch. 6 above], that since ק and ר are evil letters, they take the ו [as an ally]: they appropriate a reflection of a reflection from the life-force that radiates from the holy side of the universe, and thereby ensure their continued existence.

Summary: In the realm of holiness, from the letter ד the letter ה is formed: one’s *thoughts* and *words* bring one to *deeds* — all three soul-garments surging with the Torah and its commandments. Correspondingly, in the unholy realm, from the letter ר the letter ק is formed: by harboring thoughts and words spawned by “the Other Side,” one falls into undesirable deeds.

103. [Bava Kamma 17a.]

104. *Pri Etz Chayim* and *Shaar HaKavanos*, *loc. cit.*; *Meorei Or* 100a; and elsewhere.

105. *Likkutei Torah*, beginning of the second of the *maamarim* that begin *Behaalos’cha*; and elsewhere.

9.

The goal of the divine service in the *Mishkan* and in the *Beis HaMikdash* was to transform darkness into light through the refinement of the material world, by means of the sacrifices.

[Related to this is the spiritual role of the vertical beams of the *Mishkan* — the קרשים, a word whose spelling was discussed in ch. 6.] Concerning this the Torah states, ועשית עומדים — “And you shall make *upright boards* for the Sanctuary of acacia wood.” The fact that these boards are referred to as עומדים (“standing”) is related [and not only etymologically] to the fact that the *mitzvos* are referred to as עמודים (“pillars”).¹⁰⁶ The 613 *mitzvos* of the Torah and the seven *mitzvos* ordained by the Sages are known as the 620 pillars of light. [This total is the numerical equivalent of the letters that spell the word כתר, signifying a state of being in which G-d’s transcendent light is revealed.] Just as a pillar connects a roof to the floor below, so do the *mitzvos* draw down G-d’s infinite light and connect it with the worlds below. For this reason the acacia boards of the *Mishkan* stood upright: they were pillars that connected the infinite light with the nether worlds.

This can be further understood through the interpretation of the *Zohar*¹⁰⁷ on the verse, גער חית קנה — “Destroy [lit., ‘rebuke’] the wild beast of the reeds.”¹⁰⁸ [The word קנה means both “reed” and “shaft”.] The “reed” (קנה) is the male element of evil; the “wild beast of the reeds” (חית קנה) is the female element of evil. To “destroy the wild beast of the reeds” means that one should cut short the descending shaft of the letter ק, whereupon it becomes a ה. This is hinted at in the verse, קנה וסוף קמלו — “The reeds and rushes shall wilt.”¹⁰⁹

106. Concerning the “620 pillars of light” see the prayer of R. Nechunia, cited in *Pardes* 8:3. The concept is explained in *Iggeres HaKodesh*, Epistle 29.

107. III, 251b; *Sefer HaLikkutim* on *Tehillim* 68.

108. [Tehillim 68:31.]

109. [Yeshayahu 19:6.]